

L'EXÈRCIT

Si la ciutat de Roma va esdevenir la capital d'un extensíssim territori va ser en gran part gràcies a l'organització d'un exèrcit nombrós i eficaç.

Als primers temps de la República, l'exèrcit estava format per ciutadans romans voluntaris i propietaris de terres. Però l'any 107 aC, el general Màrius va reformar l'exèrcit per transformar-lo en un exèrcit permanent de soldats professionals al qual tenien accés també els ciutadans romans no propietaris.

Organitzativament, l'exèrcit romà es va basar en una unitat de combat anomenada legió. Les legions en temps del primer emperador, Octavi August (27 aC-14 dC), s'estructuraven així:

- Cada legió es dividia en 10 cohorts (1 cohort comprenia uns 600 homes), i cada cohort es dividia en 6 centúries (1 centúria comprenia uns 100 homes).
- Les cohorts estaven numerades de la I a la X (la primera era la més prestigiosa).

- Cada legió tenia un cos de cavalleria d'uns 120 homes (amb un màxim de 300).
- Al capdavant de la legió hi havia una sèrie de càrrecs, dels quals destaquen els centurions (60 en cada legió) i el legat de la legió.
- Octavi August va dissoldre moltes legions i en va deixar només 28. Més tard, a principis del segle III dC, l'exèrcit va arribar a la màxima grandària, amb 33 legions.

Els legionaris s'enrolaven a l'exèrcit durant 20 anys. Se'ls pagava un sou considerable i diverses primes. En acabar els anys de servei, rebien la llicència i una paga de l'Estat com a jubilació; aleshores, un cop retirats, se'ls anomenava veterans. A més, durant els primers temps de l'Imperi, també van rebre terres.

Els soldats auxiliars (tropes lleugeres i mòbils reclutades a les províncies per a serveis temporals) obtenien el dret de ciutadania en acabar el servei (dret que els permetia, per exemple, ocupar càrrecs públics).

DOC 1

Distribució de les legions romanes en l'Imperi (cap al 211 dC)

- 1 Germanica, Bonn
- 2 II Augusta, a prop de Magúncia
- 3 III Augusta, Balna i Haldrà
- 4 III Gallica, Rafanea (a Síria)
- 5 III Cyrenaica, Tebes
- 6 IV Macedonica, Tarraconensis
- 7 IV Scythica, Mècia superior
- 8 V Alaudae, Xanten
- 9 V Macedonica, Mècia (actual Pleven)
- 10 VI Victrix, Lió
- 11 VI Ferrata, Rafanea i Judea
- 12 VII Macedonica (Claudia Pia Fidelis), Dalmàcia
- 13 VIII Augusta, Pluj (Pannònia)
- 14 IX Hispania, Pannònia
- 15 X Gemina, Tarraconensis
- 16 X Fretensis, Judea i Síria
- 17 XI Claudia Pia Fidelis, Dalmàcia
- 18 XII Fulminata, Rafanea
- 19 XIII Gemina, Knin (B-Hrta)
- 20 XIV Gemina Martia Victrix, Magúncia
- 21 XV Apollinaris, -Nòrica
- 22 XVI Gallica, Magúncia
- 23 XVII Castra Velera (destruïda el 9 aC)
- 24 XVIII Castra Velera (destruïda el 9 aC)
- 25 XIX Castra Velera (destruïda el 9 aC)
- 26 XX Valeria Victrix, Colònia
- 27 XXI Rapax, Xanten
- 28 XXII Delataniana, Alexandria

ANALITZA I RELACIONA

DOC 1 A quina època correspon aquest mapa? Ho pots saber pel nombre de legions que hi apareixen? On se situen les legions? Per què?

DOC 2 Busca el plànol de la ciutat de Bàrcino; quines similituds hi veus respecte a l'estructura dels campaments? Per què creus que es dona, aquesta similitud?

DOC 3 En quins termes s'adreça el soldat al seu pare? Són formals? De què l'informa? Quin recorregut fa la carta abans de sortir del campament? Quins són els noms de la cohort i la centúria d'Apió? Per què deuen haver-li canviat el nom a Apió?

DOC 4 Fes la mitjana d'edat dels legionaris que s'esmenten en el text. És alta o baixa? Creus que té alguna relació amb la durada del servei?

DOC 2

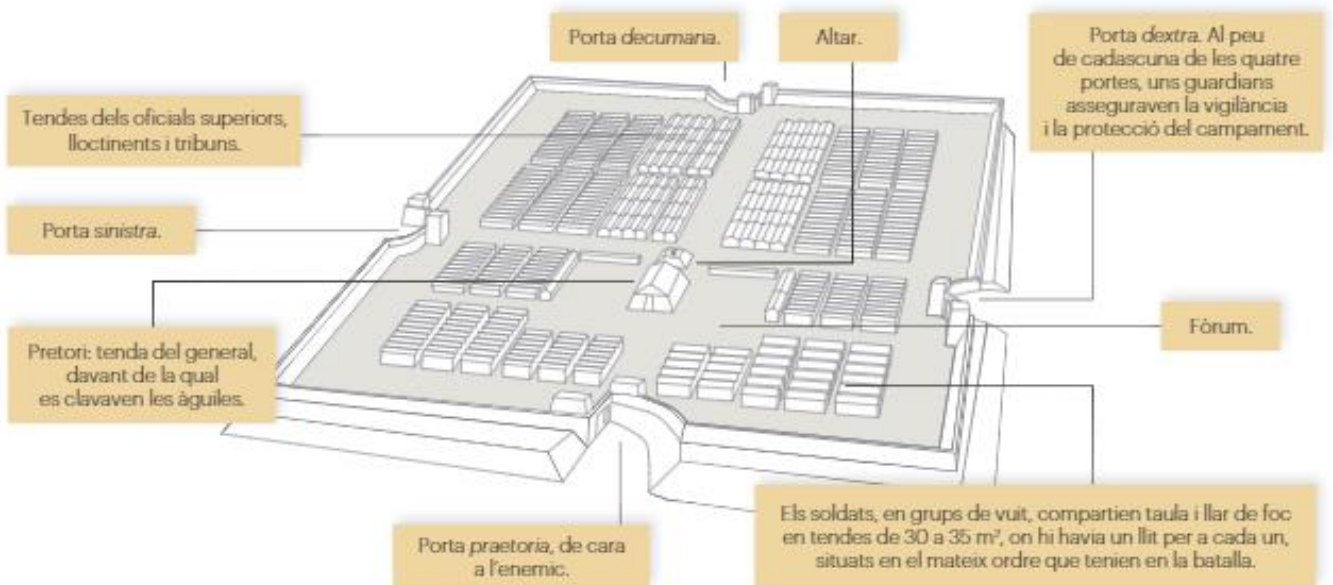
El campament

El campament era l'indret on s'estaven els soldats: es podia construir per a una sola nit o per passar-hi llargues temporades. Podia també esdevenir permanent.

Sempre s'emplaçava a prop d'un punt d'aigua i de prats per a farratges. El perímetre del campament el determinava un àgure,

que traçava dues grans línies perpendiculars a l'entorn de les quals les tropes disposaven les tendes.

Les famílies dels legionaris també podien viure dins el campament, i els habitants de la regió s'hi instal·laven sovint per fer-hi comerç o cercar-hi protecció.

DOC 3

Carta d'un soldat al seu pare

Apió a Epímac, el seu pare i senyor, moltes salutacions. Abans que res prego per la teva salut, que sempre estiguis bé i que siguis pròsper, juntament amb la meva germana i la seva filla i el meu germà. Agraeixo el déu Serapis que, quan estava en perill al mar, em va salvar. En arribar a Misè vaig rebre del Cèsar tres peces d'or per a les despeses del viatge. I ara estic bé. Ara et demano, pare meu i senyor, que m'escriguis una carta, explicant-me en primer lloc com estàs de salut, i en segon lloc, com estan el meu germà i la meva germana, i en tercer lloc per mostrar devoció cap a les teves paraules, perquè em vas educar bé i per tant espero progressar aviat, si plau als déus. Dona salutacions meves a Capitó i al meu germà i germana i a Serenil·la i als meus amics. T'he enviat per mitjà d'Euctemó un retrat meu. Ara el meu nom és Antoni Màxim, i la meva centúria es diu Atenònica. Prego per la teva salut.

[Nota addicional] En el [campament de] la primera cohort dels apamenis lliureu a Julià, vicesecretari, aquesta carta d'Apió, que s'ha de fer arribar al seu pare Epímac.

Papir de Berlín 422. Segle I dC (edentat)

DOC 4

El reclutament dels soldats

Gai Minuci Ítal [prefecte d'Egipte] al seu Celsià [subordinat seu], salutacions. Dona instruccions perquè els sis reclutes que he aprovat per a la cohort que dirigeixes siguin inclosos als registres del 19 de febrer. Adjunto en aquesta carta els noms i descripcions de cadascun.

Adéu, estimadíssim germà.

Gai Veturi Gemel, de 21 anys, sense marques distintives.

Gai Longí Prisc, de 22 anys, amb una cicatriu a la cella esquerra.

Gai Juli Màxim, de 25 anys, sense marques distintives.

Luci Segon, de 20 anys, sense marques distintives.

Gai Juli Saturní, de 23 anys, amb una cicatriu a la mà esquerra.

Marc Antoni Valent, de 22 anys, amb una cicatriu a la mà dreta.

[segell] Rebut correctament el 14 de febrer de l'any 6 de l'emperador Trajà, per mitjà de Prisc. Jo, Avidi Arrià, assistent de la tercera cohort itúria, declaro per la present que la carta original es troba als arxius de la cohort.

Papir d'Oxirinc 1.022. Any 103 dC